

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Зміни в суспільстві завжди породжують зміни в науці й освіті. Сучасній системі освіти притаманна тенденція переходу від традиційного навчання до інноваційного. Сьогодні в організації освітнього процесу неможливо обійтись без застосування цифрових технологій. Наразі особливої ваги набуває штучний інтелект, який уже став частиною нашого життя. Ним, як новим трендом, необхідно опанувати, вивчити його можливості, розуміти, які завдання можна йому делегувати, чим він може нам допомогти.

Неабиякої популярності набуває використання штучного інтелекту в освітньому процесі, у навчанні різних дисциплін, іноземних мов зокрема. Усе частіше до таких технологій звертаються вчителі шкіл, викладачі закладів вищої освіти [1, 8], оскільки можливості таких технологій обіцяють зробити навчання набагато ефективнішим, ніж традиційне з крейдою, дошкою та рукописними конспектами.

Інтеграція штучного інтелекту в навчання іноземної мови, англійської зокрема, відкриває нові горизонти для оптимізації освітнього процесу, для кращого засвоєння матеріалу, формування й удосконалення іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь. **Метою** нашої публікації є окреслити можливості використання вже відомих технологій штучного інтелекту в навчанні іноземної мови.

Наразі існує чимало додатків чат-ботів, які відносять до технологій штучного інтелекту. Чат-бот – це комп'ютерна програма, за допомогою якої можливо здійснювати комунікацію в аудіо- або текстовому вигляді, це програма-співрозмовник. Чат-бот використовують для виконання конкретних завдань, наприклад організації спілкування іноземною мовою, бо він імітує реальне спілкування «за допомогою ключових, заздалегідь підготовлених фраз комуніканта-користувача, та слухових або текстових сигналів». Відомі сучасні чат-боти, як-от: *Bard*, *ChatGPT*, *Gemini*, *Kaiber*, *Language Buddy*, *LangAI*, *Polyglot*, *SpeakLingua*, *Talkwise*, *Tutor Lily*, *Twee*, *Verbius* тощо. Це програмне забезпечення, різні електронні додатки, які дозволяють вивчати іноземні мови і достатньо спілкуватись для формування, розвитку і вдосконалення необхідних мовленнєвих навичок і вмінь.

Так, *Bard* (від кельтського терміну «оповідач») був випущений *Google* у березні 2023 року, щоб скласти конкуренцію популярному *ChatGPT* від *OpenAI*. Це мовна модель, розрахована для діалогів і побудована на текстових даних, взятих з відкритої мережі. *Bard* може давати поради, як досягти своєї мети, спонукати, як більше читати, щось розуміти та навчитись пояснювати простими словами, швидко знайти в інтернеті потрібну інформацію [2].

В Україні *Bard* став доступний з 13 липня 2023 року. Цій технології була додана можливість ставити запитання та отримувати відповіді українською, слухати відповіді, а не лише читати їх, що є корисним для відпрацювання правильної вимови слів, скоромовок або віршів; зберігати історію розмов, а також навіть ділитися розмовами з друзями. Окрім цього, чат-бот *Bard* краще володіє українською мовою, пише грамотніше та літературно; має більш актуальну інформацію про світ; може виступати копірайтером; проте «гірше розуміє людські емоції», аніж ChatGPT. Він також може створювати візуальні образи на прохання комуніканта-користувача. Об'єднаний із технологією *Gemini Pro*, *Bard* став однією з найдоступніших безкоштовних технологій штучного інтелекту [3, 5].

ChatGPT – це чат-бот, розроблений компанією штучного інтелекту *OpenAI*, Ілон Маск серед її фундаторів. Аббревіатура *GPT* означає *Generative Pre-Trained Transformer*. Після презентації цей чат-бот майже одразу набув великої популярності: ним скористалися понад мільйон користувачів. *GPTGO* зручний у використанні. Ним можна користуватися на будь-якому гаджеті: *iPhone/iPad*, *Android*, ПК, планшет... Вам просто потрібен веб-браузер та підключення до Інтернету.

ChatGPT може генерувати й структурувати тексти на запропоновану тему та відповідати на поставлені питання користувачів. Він створить вправу для занять, будь-який текстовий контент, головне – йому правильно поставити завдання, про що писати. Завдяки цьому чат-боту можна, наприклад, навчитися писати *resume* або складати план до твору чи статті. Це найпопулярніша пошукова система: допоможе знайти будь-яку потрібну інформацію. Для безпеки користувача важливо, що цей чат-бот не зберігає й не відслідковує інформацію про користувача. *ChatGPT* зараз вважають найпрофесійнішим чат-ботом, який може відповідати на питання зрозумілою мовою. Проте, оскільки цей чат-бот ще «вчиться», то інколи може давати некоректні та упереджені відповіді [3, 4].

Застосунок *Kaiber* може створювати на замовлення користувачів різні діалоги й тексти, навчальні відео- та аудіоматеріали, розробляти початкові етапи занять із застосуванням прийому *storytelling* [6].

Language Buddy чат-бот може бути використаний для вивчення нових слів і збагачення особистого словника тих, хто вивчає іноземну мову. На запит користувача чат-бот генерує пояснення слова і надає приклади його вживання в мовленні, поєднуючи графічний образ із фонетичним, тобто вимовою. Він також створює відповідні флеш-картки, які викладачі можуть використовувати на занятті для оптимізації освітнього процесу [7]. Таким чином, *Language Buddy* є технологією штучного інтелекту, яка допомагає студентам. Вона надає прості і зрозумілі дефініції та переклади слів, зразки вимови, тлумачення й пояснення граматичних правил, а також генерує спеціальні картки для ефективного навчання. Отже, цей чат-бот є корисним і для здобувача освіти, і для викладача.

Окрім зазначеного вище, виокремлюють різновиди цієї технології *TalkPal*, *Tandem*, *Language Exchange Community*. Вони базуються на взаємній вправі мов

партнерами, які розмовляють різними мовами. Зазвичай це робиться, як мінімум, двома носіями мови, які навчають один одного рідною мовою.

Програма зі штучним інтелектом *LangAI* розроблена для вивчення мов і дозволяє зануритися в будь-яку мову. За допомогою *LangAI* тепер можна навчитися спілкуватися більш ніж 20 мовами, включаючи англійську, іспанську, італійську, французьку, німецьку тощо [8]. Ця програма організовує близьке до природного спілкування й може релевантно реагувати та виправляти того, хто навчається, якщо він припускається будь-яких помилок.

Голосовий чат-бот *Polyglot* використовує найновішу технологію штучного інтелекту й надає природний досвід спілкування з реалістичними голосами. Спілкування з *Polyglot* надає можливості практикувати англійську чи будь-яку іншу мову – самостійно та у власному темпі. Технологія надає можливості спілкуватися на будь-які теми.

Програми *SpeakLingua*, *Talkwise*, *Verbius* пропонують користувачам різні реалістичні сценарії з рольовим спілкуванням для вивчення більше ніж 80 іноземних мов [8].

Таким же цілям слугують пропоновані в Україні платформи та сервіси дистанційного навчання, як-от [1]: український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів *Prometheus*; студія онлайн-освіти, яка розробляє онлайн-курси, інтерактивні підручники та освітні спецпроекти *ED-Era*; онлайн-курси з основних предметів ЗНО, вебінари тести, подкасти, матеріали для самопідготовки *iLearn*; безкоштовна навчальна платформа *Moodle*, мультимедійний ресурс для створення, спільного редагування та зберігання інформації *Padlet*; онлайн-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи для використовування в роботі з інтерактивною дошкою *LearningApps.org*, різноманітні сервіси та веб-інструменти *ClassTime*, *Equity Maps*, *Google Classroom*, *Google Sites*, *Google Forms*, *Zoom*, *Google Meet*, *ClassDojo* тощо.

Висновки. Таким чином, сучасні технології, а саме чат-боти, мобільні додатки та інтерактивні платформи, засновані на штучному інтелекті, надають індивідуалізовані, ефективні матеріали для навчання іноземної мови. Вони надають реалістичні матеріали для вивчення / навчання іноземної мови та роблять освітній процес більш вмотивованим і захоплюючим за рахунок використання інтерактивних засобів.

Література:

1. Як штучний інтелект допомагає вчити іноземні мови. BBC Україна, 2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cw0p8xjy5qko>
2. Bard Mobile // <https://play.google.com/store/apps/details?id=gov.loc.nls.dtb>
3. ChatGPT in Ukraine // <https://gptchat.in.ua/>
4. ChatGPT // <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=ChatGPT>
5. Gemini (chat-bot) // <https://uk.wikipedia.org/wiki/Gemini>
6. Kaiber.ai // <https://kaiber.ai/>
7. Language Buddy // <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Language+Buddy+>

8. Rusmiyanto R. та ін. The Role of Artificial Intelligence (AI) In Developing English Language Learner's Communication Skills. 2023, №1, 750-757. DOI: <https://doi.org/10.31004/joe.v6i1.2990>

9. Verbius: Language Learning APP // <https://medium.com/@slijepcevicmilos1/verbius-language-learning-app-70fa9966279d>

Сидоренко Є.А., студентка
Овсієнко Л.О., к.філол. н., доцент
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

Сучасний розвиток усіх сфер людської діяльності відкриває нові горизонти в комунікації, роблячи переклад більш важливим ніж будь-коли. Хоча традиційні форми перекладу залишаються актуальними, машинний переклад, започаткований у 1980-х, швидко розвивається. Не дивлячись на обмеження якості вихідного тексту, машинний переклад дійсно полегшує повсякденну перекладацьку роботу, прискорює та вдосконалює традиційний процес перекладу. Також не зважаючи на його широке застосування, у перекладі художніх творів він поки що не досягає ефективності, оскільки важко передати авторський стиль, метафори та інші художні засоби.

Переклад художніх творів - це складний процес, що вимагає не лише знання мови, а й глибокого розуміння контексту та стилю. Навіть із прогресом у технологіях, машинний переклад не може конкурувати з людським, оскільки системам важко передати авторську індивідуальність та виразність.

Ці недоліки виникають з загальної суб'єктивності художнього мовлення і вимагають подальшої роботи для вирішення:

- Системи машинного перекладу недостатньо ефективно передають художні виразні засоби, такі як метафори, іронія та гра слів, особливо, коли вони мають авторський характер.
- Виникають складнощі у перекладі фразеологізмів та виразів, особливо тих, що є менш вживаними або мало відомими.
- Проблема полягає у передачі індивідуального стилю автора при перекладі художніх творів.
- Важливо, щоб переклад художніх творів був милозвучним і зрозумілим для читача, що вимагає додаткової уваги при перекладі.
- Збереження художньої цінності твору є ключовим аспектом при перекладі.